

ВІЧ-НА-ВІЧ ІЗ НЕБЕЗПЕКОЮ

Намік Бабаханов

Віч-на-віч із небезпекою

Ця стаття присвячена певній ідеологічній загрозі, спрямованій передусім проти мусульман і, що особливо прикро, що виникає зсередини самої мусульманської спільноти — ваххабітському руху. Проте сьогодні ця загроза зачіпає вже не лише мусульман: її вплив продовжує затемнювати глобальну безпеку.

Слід зауважити, що більшість тих, хто веде боротьбу з цим рухом, — це самі мусульмани, які володіють здоровим глуздом і правильними переконаннями. Вони стоять на передовій цієї боротьби, ведучи опір, заснований на знаннях та просвіті, аби захистити людство від цієї ідеологічної небезпеки.

Саме тому, що ідеологічним загрозам можна ефективно протистояти лише за допомогою інтелектуальних та наукових зусиль. Водночас потрібно визнати: одного цього недостатньо. Якби цього було достатньо, сфера впливу цього руху не набула б таких масштабів.

Мухаммад ібн Абд аль-Ваххаб

Перше слово, безперечно, про Мухаммада ібн Абд аль-Ваххаба (1703–1792), який народився на Аравійському півострові, у регіоні Неджд, у родині, що належала до ханбалитського мазхабу, і прославився своїми своєрідними релігійними поглядами.

З юних років він почав виступати проти ортодоксального ісламського мислення, називаючи деяких мусульман «мушриками» (політеїстами). Деякий час він приховував свої переконання, проте згодом почав відкрито їх пропагувати. У наступні роки Мухаммад ібн Абд аль-Ваххаб залишив регіон Неджд і проживав на територіях Сирії, Іраку та Ірану.

За даними джерел, у цей період він познайомився з британським шпигуном, відомим у деяких матеріалах під іменем «містер Хемфер». Внаслідок цих зв'язків він почав формувати основи ідеологічного течії, що згодом отримало назву «ваххабізм». Таким чином, після виникнення ісламу у VII столітті, у XVIII столітті з'являється мазхаб ваххабітів, які виступають з претензією на «справжній іслам».

Релігійні погляди Мухаммада ібн Абд аль-Ваххаба викликали серйозне невдоволення навіть у його власній родині. Його батько, а особливо старший брат, шейх Сулейман ібн Абд аль-Ваххаб, виступили проти цих ідей і написали працю під назвою «Ас-Савайк аль-іляхійя фі радді аляль-ваххабійя» («Божественні блискавки в спростування ваххабізму»).

Однак, незважаючи на всі ці протести, навколо Мухаммада ібн Абд аль-Ваххаба почали збиратися люди, які підтримували його погляди, і в результаті цього сформувалося нове релігійне рух.

Як відомо, так само як і в інших релігіях, в ісламі також існують різні мазхаби, кожен із яких має власну особливу історію виникнення. Ваххабізм, як ми зазначили вище, виник саме таким чином.

Сильний удар по Османській імперії

Варто відзначити, що виникнення ваххабізму співпало з періодом, коли Османська імперія була зайнята внутрішніми та зовнішніми конфліктами. Після правління султана Сулеймана почався період застою, і за наступних султанів могутня імперія поступово слабшала. За часів Мухаммада ібн Абд аль-Ваххаба Османи вже не могли контролювати віддалений Аравійський півострів так, як раніше.

На початкових етапах ваххабізм знаходив прихильників лише серед невеликих арабських племен, проте незабаром це рух перетворився на ефективний засіб проти неарабських халіфів, якими керували Османи, і поступово почав поширюватися серед арабських племен. Таким чином, ваххабізм став для арабів шляхом звільнення від влади неарабських правителів.

Внаслідок цього Велика Британія, підтримуючи виникнення цього руху, зіграла важливу роль у історичній ворожнечі проти Османської імперії. Цей рух слугував як внутрішньому розколу Османської імперії, так і посіванню розбіжностей серед мусульман.

Можливість для злих намірів

Таким чином, особисті погляди Мухаммада ібн Абд аль-Ваххаба подаються як ісламські цінності. Вчинки прихильників цієї ідеї, які вносять новшества в іслам, призводять до розбіжностей серед мусульман і навіть переростають у рівень ворожнечі. Це було давньою мрією ворогів ісламу. З моменту виникнення ваххабізму розбіжності серед мусульман перейшли на новий, більш жорстокий етап. Тому, створюючи релігійний рух, відкривається можливість досягти більших цілей, і, звісно, вороги мусульман не упустили б такого шансу. Для арабів поява цієї секти була вигідною тим, що вона стала відправною точкою для руху проти неарабського керівництва. На початковому етапі араби приймали цю секту, перш за все, з політичних причин. Безсумнівно, ця секта відіграла важливу роль у розколі між арабами

та Османською імперією. Ваххабізм, досі, не обмежувався лише ворожнечею з шиїтами, але передусім був спрямований проти сунітського напрямку, особливо проти Ханафітського мазхаба. Ваххабіти почали свої перші повстання проти Османської імперії. Поява руху, який міг би звільнити арабів від імперії, що контролюється неарабами, була давньою мрією арабів. Для Мухаммада ібн Абд аль-Ваххаба це була можливість реалізувати свої особисті погляди, які він вважав істинними.

Релігійна віра чи політичний інструмент?

У період, коли посилилися тенденції боротьби проти неарабських султанів, деякі арабські вожді, скориставшись ослабленням позицій Османської імперії, звернулися до ваххабізму, прагнучи зміцнити власний політичний вплив. У цьому контексті основи ваххабізму були закладені завдяки спільній діяльності британського емісара, направленого до країн Сходу з метою внутрішнього послаблення Османської імперії, та Мухаммада ібн Абд аль-Ваххаба. Можна стверджувати, що тодішня британська політика, спрямована на внутрішнє руйнування Османської імперії та послаблення релігійної єдності мусульман, досягла успіху.

Звісно, у формуванні ваххабізму значну роль відіграли й внутрішні сили. Серед них були впливові особи, які підтримували діяльність Абд аль-Ваххаба. Зокрема, предки правлячої родини Саудів у Саудівській Аравії — Мухаммад ібн Сауд, його син Абд аль-Азіз ібн Мухаммад, онук Сауд ібн Абд аль-Азіз та їхні нащадки — відіграли важливу роль у поширенні цього вчення. Особливу заслугу у формуванні, зміцненні та поширенні ваххабізму мав Алі Сауд. Загалом у період Османської імперії ваххабізм став ідеологічним течієм, що об'єднував арабів, які жили на території імперії.

Мухаммад ібн Абд аль-Ваххаб встановив тісні зв'язки з впливовими особами міста Ад-Дирія, зокрема з еміром цього емірату та вождем племені Алі Сауд — Мухаммадом ібн Саудом. У 1723 році, прийшовши до влади та відмовившись визнавати Османську імперію і сплачувати їй податки, Мухаммад ібн Сауд укладає союз із Мухаммадом ібн Абд аль-Ваххабом з метою зміцнення та розширення своєї політичної влади. Він приймає ваххабізм і надає йому матеріальну підтримку.

У результаті цього союзу, укладеного в 1744 році, Мухаммад ібн Абд аль-Ваххаб починає широко поширювати своє вчення. Пізніше, незважаючи на те, що Османська імперія зруйнувала емірат Ад-Дирія та поклала край першому Саудівському правлінню, віра ваххабізму продовжувала поширюватися і зберігалася у віросповіданні родини Саудів. Ця віра стала офіційною доктриною другого та третього Саудівських держав і зберігається до сьогодні.

На жаль, це вчення звинувачувало інших мусульман у відступі від ісламу та єдинобожжя, в багатобожжі. По суті, це робилося з політичною метою: ваххабіти, «ганьблячи» інших мусульман, прагнули представити боротьбу арабів під ідеологією ваххабізму як «правду». Такий підхід мав історичні прецеденти. Наприклад, Язид, убиваючи Імама Хусейна, представляв його як того, хто відкинув релігію та повстав проти халіфа мусульман. Тому Імам Хусейн та його прихильники протягом руху Ашура підкреслювали свою відданість ісламу, викриваючи особу Язида. Таким чином, звинувачення у багатобожжі з боку ваххабітів інших мусульман не є новим явищем — історія містить аналогічні приклади.

Історія свідчить про масові вбивства

Коли релігія використовується для політичних та особистих цілей, це призводить до трагічних наслідків. Мухаммад ібн Абд аль-Ваххаб, намагаючись довести свою релігійну позицію, поширює аят з Корану, що стосуються багатобожців, на мусульман, тлумачить божественні слова, спираючись на власні погляди, і вважає інших мусульман нечистими, багатобожними й невірними. На жаль, такі думки переростають у політично-ідеологічний і військовий рух, що призводить до ворожнечі та воєн із іншими мусульманами.

Ваххабіти, в період першої Саудівської держави, захоплюють Мекку, Медину, Тайф, Шам, Наджаф, Кербелу та інші міста, жорстоко розправляючись із мирними мусульманами цих міст. Ці дії зміцнюють їхні позиції й допомагають їм намагатися вигнати османські війська з Аравійського півострова. В результаті вони здобувають політичну владу на частині Аравійського півострова.

У 1765 році глава племені Аль-Сауд, емір першої Саудівської держави (Ед-Дирійя) та лідер територій, що перебували під контролем ваххабітів, Мухаммад ібн Сауд, помирає після 30 років правління в Неджді. Його син Абдуллазиз ібн Мухаммад успадковує трон і стає еміром Ед-Дирійї. Однак у 1803 році він загинув від рук мусульман, що боролись із ваххабітами. На його місце приходить його син Сауд ібн Абдуллазиз, але він помирає у 1814 році від тяжкої хвороби. Після нього влада переходить до його сина Абдулли ібн Сауда. У 1818 році Абдулла ібн Сауд зазнає повної поразки від османів, емірат зруйнований, а сам Абдулла ібн Сауд захоплений і страчений у Стамбулі. Таким чином, перша Саудівська держава розпадається, але її дії залишаються у історії.

У 1802 році ваххабіти вторглися в Ірак. Повторюючи злочини, скоєні Язидом ібн Муавією, вони облягли місто Кербела, напали на нього та жорстоко розправились з місцевим населенням. Сотні невинних людей були вбиті,

святиня Імама Хусейна зруйнована, цінності пограбовані, а мусульманами почали поводитися як із багатобожниками.

З 1803 по 1807 роки ваххабіти здійснюють набіги на Хіджаз. У 1803 році вони захоплюють Тайф, у 1805 році нападають на Медину, руйнуючи мавзолеї та святині. У 1806–1807 роках вони облягають Мекку, знищуючи все, що суперечить вченню Абд алб-Ваххаба. В цей період ніхто не міг здійснити паломництво Хадж.

У наступні роки, з 1807 по 1810 роки, ваххабіти блокують шлях до Шаму (Сирії) і грабують каравани. Під час цих захоплень і злочинів вони вбивають чоловіків і дітей, а жінок беруть у полон. Згідно з ісламським правом, навіть з багатобожцями та невірними таке ставлення є неприпустимим.

Злочини ваххабітів протягом історії не обмежуються лише цими актами. Ми наводимо лише деякі з них. Нарешті, у 1811–1813 роках османський султан Махмуд II наказує єгипетському валю Мухаммеду Алі Паші придушити ваххабітів. Під його керівництвом та за участю його сина Тусун Паші ваххабіти відступають, і Саудівська держава обмежується Недждом та Ед-Дирійєю.

Однак у 1818 році ваххабіти зазнають повної поразки, перша Саудівська держава розпадається, і османські війська захоплюють усі території.

Незважаючи на падіння держави, ваххабіти не були повністю знищені.

Скориставшись ослабленням Османської імперії, у 1824 році вони засновують другу Саудівську державу. З тими ж ідеологіями та діями вони продовжують свій шлях, але цього разу всередині держави відбуваються внутрішні конфлікти, і врешті-решт, у 1891 році Рашидиди розпускають Саудівську державу.

Через деякий час, у 1902 році, коли Рашидиди також ослабли під впливом занепаду Османської імперії, ваххабіти знову відновлюються. В результаті того ж року створюється третя Саудівська держава, яка існує й досі. З тими ж ідеологіями та діями вони продовжують свій шлях. У 1924–1925 роках у Медині на кладовищі Баки були зруйновані численні історичні могили та мечеті. Серед них була зруйнована мечеть "Фатіма" на місці, що зветься "Бейтуль-ехзан", мавзолеї чотирьох імамів з Ахль аль-Бейт, дім Пророка в Мецці, дім Хадіджі та кладовище Бані Хашим, а також багато інших історичних пам'яток.

Ідеологічні основи ваххабізму помилкові

У поглядах Мухаммада ібн Абд аль-Ваххаба та в загальних ідеологічних основах ваххабізму чітко простежуються ідеї Такійаддіна Ахмада ібн Абд аль-Халіма ібн Таймії Харані, більш відомого як Ібн Таймія, який жив у XIII—XIV століттях (1263–1328). З цієї причини можна стверджувати, що ідеї Ібн Таймії зіграли важливу роль у виникненні ваххабізму.

Ваххабіти, сприймаючи його вчення, трактують деякі айти з Корану не в їх метафоричному, а в прямому та буквальному сенсі. Відповідно до цього підходу, вони вірять у те, що в Аллаху є фізичні атрибути, такі як рука, нога, око, вухо, обличчя тощо. Однак це є приписуванням тілесних характеристик Аллаху та порушенням принципів монотеїзму. Ібн Таймія навіть стверджував, що Аллах сидить на «арші» і спускається на землю. Однак усі ісламські вчені підкреслюють, що його погляди суперечать ісламській релігії та є ширк (многобожжям).

Мухаммад ібн Абд аль-Ваххаб, натхненний ідеями Ібн Таймії, проголосив забороненням відвідування могил Пророка та імамів. Ця фетва стала причиною численних різанин в історії під прапором «таухіда» ваххабітів. Однак сам Пророк неодноразово відвідував кладовище Баки та молився за похованих там мучеників. У Сунні Пророка відвідування могил вважається благим вчинком, тоді як ваххабіти вважають це ширком та харам.

Причина, чому Ібн Таймія прийшов до таких оман, полягає в його неправильному розумінні деяких хадисів і переказів, а також у тому, що він вірив лише в буквальноне значення Корану та відкидав найважливіші джерела знань, такі як хадиси роду Ахлі-Бейт.

Чому «ваххабізм», а не «мухаммадизм»?

У багатьох людей виникає питання: чому це течія названа не на честь засновника Мухаммада ібн Абд аль-Ваххаба — «мухаммадизмом», а на честь його батька — «ваххабізмом»? Відповідь проста: ця назва була дана їм іншими мусульманами. Тобто ті, хто слідував цьому вченню, не повинні були асоціювати себе з ім'ям Пророка Мухаммада, щоб не зловживати цим ім'ям. Тому мусульмани назвали їхнє вчення не «мухаммадизмом», а «ваххабізмом». Самі послідовники цієї течії воліють називати його «салафізмом».

У ваххабізмі немає незалежної школи фікха

Ваххабізм не має незалежної та повноцінної школи фікха (ісламського права). В основному його послідовники слідують одній з чотирьох сунітських шкіл фікха, а саме ханбалітській. Звісно, у ваххабітських вчених є свої специфічні теорії та фетви, однак вони стосуються лише окремих питань і не утворюють цілісної системи фікха.

В ісламі в цілому існує п'ять головних шкіл фікха, кожна з яких належить до різних течій: ханафітська, маликітська, шафіїтська та ханбалітська (усі ці школи належать до сунітів), а також джафаритська школа, яка є шіїтською.

Що стосується ваххабізму, який також відомий як салафізм, то у нього є своя теорія фікха, але це не незалежна і повноцінна школа. В основному послідовники ваххабізму дотримуються ханбалітської школи фікха.

Слід зазначити, що не всі ісламські течії мають свою незалежну школу фікха. Наприклад, такі сунітські напрямки, як вже було згадано, ваххабізм (салафізм) та ібадізм (ібазизм), не мають повноцінної школи фікха. В шийтському ісламі течії, такі як зайдизм та ісмаїлізм, також черпають свої вчення з джафаритської школи фікха, але не мають власної незалежної школи. Лише джафаритська школа фікха є повноцінною та незалежною в шийтському світі. У алавітів, у свою чергу, немає виділеної школи фікха.

Через відсутність власної школи фікха, ваххабізм не може вважатися повноцінним мазхабом і залишається лише релігійним течією. В ісламській традиції лише ті вчення, які мають свою школу фікха, можуть вважатися мазхабами, оскільки їх системи виражають основні принципи ісламу. Це аналогічно сучасним авраамічним релігіям, таким як юдаїзм та християнство, де також існують різні школи чи напрямки.

Випадковість чи закономірність

Ще одне питання, що змушує задуматися, — це відносини між ваххабізмом і сіонізмом. Незалежно від того, чи є це випадковістю чи закономірністю, зв'язок між цими двома течіями ніколи не був напруженим. Сіоністи, які постійно пригнічують мусульман та арабів, ніколи не вступають у конфлікт з ваххабітами. Колись Саудівська держава, яка відіграла важливу роль у послабленні Османської імперії і зробила кроки проти османського неарабського правління, сьогодні закриває очі на пригнічення мусульман і арабів, яке триває вже майже століття. Ваххабіти, які вважають мусульман, що не сліднують їхньому шляху, ворогами, ніколи не вважають сіоністів своїми ворогами. Офіційно між Саудівською Аравією, де правлять ваххабіти, та сіоністським Ізраїлем завжди існують нормальні відносини. Ми не будемо продовжувати цю тему далі, просто відзначаємо цей факт, оскільки істина очевидна.

Ісламські джерела — хадиси розкривають Ваххабізм

Ваххабізм, як і інші сунітські мазхаби, ґрунтує свої релігійні принципи також на хадисних книгах. Загалом лише шийтський мазгаб має свої джерела хадисів, передані від Пророка та дванадцяти непорочних імамів. Ваххабіти ж вважають твори хадисознавців аль-Бухарі та Мусліма ("Сахіх аль-Бухарі", "Сахіх Муслім") та інші книги джерелами, разом з Кораном, найавтентичнішими. Отже, наведених нижче два хадиси з цих книг ще раз

продemonструють справжнє обличчя ваххабізму. Відомо, що ваххабізм виник у арабській провінції Наджд, і як Ед-Дірія, так і Ер-Ріяд є містами цієї провінції. З часів Пророка в цьому регіоні жили люди, і Мухаммад ібн Абд аль-Ваххаб також був родом із цієї провінції.

Перший хадис:

У "Сахіх аль-Бухарі" (Бейрутське видання), книга "Фітан", розділ 16, хадис 7094 передається від Абдулли ібн Умара: Одного разу Пророк Ісламу Мухаммад, виголосив таку молитву: "О Аллах! Благослови Шам та Ємен (для нас)!" Цю молитву він повторив тричі. Дехто з тих, хто був поруч з Пророком, сказав: "О посланець Аллаха! Помолися і за Наджд!" Пророк знову повторив ту ж молитву і сказав: "О Аллах! Благослови Шам та Ємен для нас!" У відповідь на повторні звернення Пророк знову виголосив ту ж молитву. Коли Пророка спитали, чому він не молиться за Наджд, він відповів: "У Наджді будуть землетруси, смуту і місце, звідки вийде шайтан." Усі історики та мислителі знають, що в історії Наджду немає нічого, крім Мухаммада ібн Абд аль-Ваххаба та Ваххабізму, що гідне уваги. Тому ті люди та події, на які вказує хадис, явно розкривають суть ваххабізму.

Другий хадис:

Наступний хадис також наведений у "Сахіх аль-Бухарі" (Бейрутське видання), книга "Тавхід", розділ 57, хадис 7562, і передається від Абу Саїда Худрі: Пророк сказав: "Зі Сходу вийде група людей, які будуть читати Коран, але не слідувати йому. Вони будуть виходити з релігії, як стріла виходить із лука, але, як стріла не повертається в лук, вони не повернуться в релігію." Запитали: "О посланець Аллаха! Якими будуть їхні ознаки?" Пророк відповів: "Вони або будуть зривати свої бороди, або відрощувати їх." Тлумачення цього хадису ми залишаємо на розсуд читачів, адже ідентичність цих людей у суспільстві добре відома.

Абсурдні твердження

Ваххабіти, дотримуючись вчення Мухаммада ібн Абд аль-Ваххаба, сприймають місцеві традиції, що існували за часів Пророка, а також пізніше — в епоху сподвижників і табіунів на Аравійському півострові — як релігійні норми. Вони подають середньовічну арабську культуру та спосіб життя як невід'ємну частину ісламу.

Під прапором ваххабізму вони намагаються відродити ці культурні практики та звичаї, представляючи їх як релігійні обов'язки. Елементи, притаманні

арабським племенам у ранній період ісламу — такі як стиль одягу чи побутові звички — оголошуються «сунною Пророка» та наділяються релігійною значущістю. У результаті справжні й прогресивні цінності, відкриті в Корані Всемогутнім Аллахом, відходять на другий план, поступаючись місцем регресивним, фундаменталістським і екстремістським ідеологіям.

Замість того, щоб ставити в центр уваги аяти Корану, ваххабіти звеличують культурні норми арабів VII століття, видаючи їх за «сунну» та релігійні цінності. Віруючи в догму, вони забороняють такі дії, як прийом їжі лівою рукою, носіння одягу, що сягає нижче щиколоток, відвідування могил, фотографування тощо — зводячи іслам до вузької, жорсткої та відсталोї системи.

На цьому їхні абсурдні твердження не закінчуються. Ваххабіти оголошують «мушриками» (язичниками) всіх, хто не дотримується їхньої доктрини, тим самим спотворюючи образ ісламу й подаючи його світові як релігію жорстокості, а не як послання милосердя й просвітлення.

Погляд немусульман на Ваххабізм

Хоча всі ці негативні аспекти ясні та очевидні, ніхто не розглядає цей рух окремо від ісламу та мусульман, оскільки ваххабіти — це мусульмани. Хоча у них немає незалежної юриспруденції, салафітський рух вважається одним із ісламських напрямків. Однак, незважаючи на те, що вони є мусульманами, вони порочать образ ісламу та мусульман. Для немусульман вони навіть служать прикладом ісламу. Не має значення, до якої школи мислення належать мусульмани, світ сприймає їх як представників ісламу, Корану та Пророка, і всі їхні вчинки приписуються мусульманській уммі. З цієї причини іслам іноді сприймається як відсталий через їхні дії.

Ваххабітський рух іноді асоціюється з тим, що мусульман вважають терористами, оскільки багато членів терористичних організацій сповідували цю ідеологію. Однак насправді у терориста немає батьківщини, нації чи релігії. По всьому світу є безліч християнських терористичних організацій, і кількість злочинів, скоєних ними, також значна, але це не виправдовує засудження християн. Так само неправильно засуджувати євреїв за злочини, скоєні сіоністами. Врешті-решт, яке значення має, яку релігію сповідує людина, якщо вона проливає невинну кров? Такі люди — вороги людства; скоївши злочини, вони відірвалися від людяності, а релігія — це питання, яке йде після людяності.

На жаль, одним із найбільших шкод ваххабізму є те, що він зіпсував образ ісламу та мусульман. Вони зобразили нашу релігію як реакційну, а

мусульман як ворогів людства — терористів. Насправді, після Пророка другим мусульманином і четвертим праведним халіфом, імамом Алі, був мученицьки вбитий в результаті тероризму, а ще до нього третій праведний халіф, Усман ібн Аффан, також став жертвою тероризму. Іслам не допускає використання зброї, окрім як в умовах війни та боїв.

Це справді сумно, що, незважаючи на знання цих фактів, міжнародне співтовариство часто приписує дії вахабітів ісламу та мусульманам. Іноді ця ситуація навіть служить інтересам розвиненого світу...

Істина не повинна бути прихована

Істина полягає в тому, що факти повинні бути подані, а реальність — викладена такою, якою вона є. Проблема полягає в тому, що інколи наводяться перебільшені дані про Ваххабізм, що викликає страх у одних і впевненість у інших. Насправді, хоча Ваххабізм є небезпечною ідеологією, він не є широко поширеною школою. Серед сунітських шкіл найбільш поширеними є ханафітська та маликітська, які мають численних прихильників. Серед шіїтських шкіл найбільше послідовників має джфаритська школа.

Якщо розглядати загальні статистичні дані, то з приблизно 8 мільярдів людей на Землі близько 2 мільярдів є мусульманами, і більшість з них належать до сунітської школи, особливо до ханафітської. У світі налічується близько 500 мільйонів шіїтів, і переважна більшість з них, близько 400 мільйонів, належать до джфаритської школи.

Згідно з цими даними, салафітська школа має менше послідовників, ніж шафіїтська та ханбалітська школи. Причина, чому Салафізм здається таким широко поширеним і помітним, полягає в тому, що це офіційна релігійна ідеологія багатого Королівства Саудівська Аравія, де зародився іслам. Насправді з 30-35 мільйонів населення Саудівської Аравії близько 6-7 мільйонів складають послідовники шіїтської джфаритської школи. На світовому рівні повідомляється, що салафітська школа налічує близько 40-50 мільйонів прихильників.

Хоча стверджується, що Ваххабізм дотримується політичної лінії, схожої на Протестантизм у християнстві, він не досяг такого ж успіху в плані впливу.

Ваххабізм проти традиційних переконань

Ваххабізм поширився в багатьох мусульманських країнах, особливо в арабському світі, однак скрізь він виступає проти минулого, історії та традиційних переконань народів. Наприклад, в Азербайджані більшість населення відома своєю глибокою любов'ю та повагою до Пророка Мухаммеда та його непорочного Ахль аль-Бейту. Загалом, серед тюркськомовних народів саме азербайджанці є основними послідовниками шляху Ахль аль-Бейта. Організатори найбільших центрів Ахль аль-Бейта у світі в основному є азербайджанцями. Ваххабізм є ідеологією, що повністю суперечить корінням, традиціям та національно-духовним цінностям азербайджанців.

В загальному, мусульмани повинні відмовитися від доктринальних розбіжностей; тобто кожен повинен слідувати своїй релігійній школі, і це має сприйматися як нормально, не бути причиною поділів. Проблема виникає, коли послідовники однієї школи намагаються залучити послідовників іншої школи до своєї, використовуючи різні методи. Це велика помилка і неприпустимо. Релігійні школи можуть здійснювати наукову критику одна одної і проводити академічні дискусії для пошуку істини, але ці обговорення мають проводитися виключно серед учених. Звичайні люди повинні дотримуватись своєї традиційної школи і уникати створення розколів.

На сьогодні у світі існує близько десяти ісламських шкіл думок, і Салафізм (Ваххабізм), хоча і вважається релігійним рухом, є однією з них. У всіх релігіях існує поділ; вірування, починаючи від язичництва до християнства, розділилися на безліч різних течій. Однак найбільша проблема виникає серед мусульман, що призводить до розбіжностей і ворожнечі. На жаль, Ваххабізм, виступаючи проти традиційних переконань, перш за все викликає розбіжності і конфлікти серед мусульман. **Ось і все!**